

Tema: Teknologi

side 28

Møte med
Aggresjons
Problematikk
side 20

Sko og
ytterklær er
arbeidstøy
side 46

Snapchat-skandalen i Kristiansand
Privat mobilbruk innskrenkes side 6

ANN BEATE GRASDALEN

redaktør

grasdalen@helsefagarbeiderforbundet.org

REDAKSJONSÅD

- Lise Munkvold
- Hanne Christine Rynning-Berg
- Arnt Ove Pettersen
- Zarko Veselinovic
- Stig Fagerland

Kommer jobbmobil til å bli den nye fleecejakka?

Ytterplagg for utarbeidende helsefagarbeidere har ofte blitt nedprioritert, selv om alle arbeidstakere i kommunene har krav på å få utdelt arbeidstøy etter behov. Derfor har vi ropt hurra når hjemmetjenesten rundt omkring har fått seg fleecejakke., og framover kan vi få mange grunner til å rope hurra igjen. Denne våren ble det presisert at yttertøy og sko er å regne som arbeidstøy. Så nå bør alle som trenger yttertøy i jobben få det - og de bør antagelig få mer enn bare den fleecejakka.

Å måtte bruke sin private ytterjakke på jobb i hjemmetjenesten er ikke greit, men hva med mobilen? I dag bruker mange helsefagarbeidere sin private mobil på jobben. Noen er avhengige av den i jobbsammenheng, andre ikke. I Kristiansand strammes nå bruken inn etter at en ansatt delte ulovlige bilder på Snapchat. En av løsningene er å merke tjenestetelefonene med et deksel i en tydelig farge.

Kan du tenke deg å være mentor?
Les mer på side 12

Tips oss gjerne om store og små saker!
redaksjon@helsefagarbeiderforbundet.org

INNHold

Finn dette bladet og tidligere utgaver på internett:
helsefagarbeideren.no

Utgiver:
Helsefagarbeiderforbundet

Uteblitt magasin?
Kontakt Fagpressens kundesenter man-fre 08:00-16:00.
Telefon: 21 04 77 46
E-post: kundesenter@fagpressen.no

Forsidefoto:
Eva Kylland

Annonser:
Salgsfabrikken AS ved Mona Jørgensrud
mona@salgsfabrikken.no
Tlf: + 47 91903867

Opplag: 15.037
Opplagstall godkjent av Fagpressen

ISSN: 1893-661X

Helsefagarbeideren styres etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten

Design og trykk:
Aksell AS

- 4 Småstoff
- 5 «Er du medlem av en fagforening?» Har du fått det spørsmålet noen gang?
- 6 Snapchat-skandale fører til nye løsninger: Ansatte skal bruke jobbmobil med gjenkjennbar farge på dekslet
- 12 Kevin sørger for at nyansatte blir en del av gjengen
- 16 – I denne regionen har de fagdager for veiledere
- 18 Vinnerne av årets NM kommer fra Byremo vgs i Agder
- 20 Å møte mennesker som har det vanskelig
- 24 Undersøkelse viser: Videreutdanningen blir ikke brukt godt nok

TEMA: TEKNOLOGI

- 28 Slik veies sensorbruk opp mot personvernet
- 32 Nyheter fra Hjelpemiddelmesse
- 34 Fasilitator, en rolle som bidrar til faglig kompetanseheving
- 38 Bør helsefagarbeidere reparere høreapparat?
- 39 Veien til flere helsefagarbeidere starter i videregående skole
- 40 Spesialiserte fosterhjem: Når hjemmet også er en arbeidsplass
- 42 Nå endres forståelsen av hva «arbeidsulykke» er
- 44 Store smil i Alta – men antall heltidsutlysinger faller for første gang på fire år
- 46 Arbeidstøy er også sko og yttertøy
- 48 Så ... hva nå? Skal kommunen kjøpe inn sko til oss?
- 49 Langvakter krever ansvar – ikke bare ønsker
- 50 Undersøkelse avdekker ulikheter i fagprøven

Delta informerer ▶ 52
3 spørsmål og svar om attest

På hjertet ▶ 54
- De nyansatte burde ha fått heltid med én gang

Nytt fra styret ▶ 55

Snapchat-skandale fører til nye løsninger:

Ansatte skal bruke jobbmobiler med gjenkjennbar farge på dekslet

TEKST OG FOTO: EVA KYLLAND

Bedre systemer på omsorgssenter kan forebygge at ansatte bruker private mobiler til å ta og dele ulovlige bilder.

Den siste uken i februar fikk ledelsen ved et omsorgssenter i Kristiansand inn et tips: På storyen til en ansatts Snapchat-konto ligger det ute bilder og videoer av beboere. Dette tipset fikk ledelsen ved et omsorgssenter i Kristiansand inn siste uken i februar.

Materialet, som lå synlig i 24 timer, var spredd fra den ansattes private telefon. Det var lagt på tekst, lyd og emoji'er, som latterliggjorde eldre mennesker i private, sårbare, uverdige og fornedrende situasjoner. De var kledd i sånt som undertøy, bleie og sykehus-skjorte. Beboerne var på rommene sine, satt på en sengekant eller gikk i en korridor. Flere ansikter var synlige. Ti beboere er i etterkant identifisert.

Etter å ha informert pårørende, sendte sykehjemmet ut pressemelding. Fædrelandsvennen, Avisen Kristiansand, Nettavisen og nrk.no var raskt ute med nyheten.

En rask optelling viser at mer enn 20 personer i løpet av snaue to uker uttalte seg til distriktsavisen. Ledelsen i kommunen, politiet og advokater, lokalpolitikere, fylkeslege, kommunedirektør, varaordfører og ordfører.

I løpet av denne tiden diskuterte politikere saken i formannskapet og helseutvalget. Det ble

Hvis alle bruker jobbmobil med deksel i én farge, slipper noen å lure på om ansatte sitter og skroller på sin private mobil, sier Anne Sofie Hellebø, kommunalsjef for omsorgssenter i Kristiansand kommune.

arrangert informasjonsmøte med pårørende på det aktuelle sykehjemmet. De som er direkte berørt, ble kontaktet og fikk tilbud om samtale med leder.

Overtredelse av straffeloven

Kommunen har opprettet personalsak. De har orientert kommunerevisjonen, kontrollutvalget og Datatilsynet. Statsforvalteren har åpnet tilsynssak.

En kvinne, som er autorisert helsepersonell og fast ansatt i

kommunen, er siktet for overtredelse av straffeloven § 267 a første ledd. Politiet holder på med etterforskning, de går gjennom digitale enheter som de har tatt beslag i, og innhenter informasjon fra Snapchat.

Handler om én person

Kristiansand har 15 omsorgs-senter med rundt 1300 ansatte. Kommunalsjef for omsorgs-senter i Kristiansand kommune, Anne Sofie Hellebø, ble kontaktperson for media i denne saken.

– Vi kunne uansett ikke unngått hendelsen, for det handler om en person som bryter et tydelig regelverk, sier hun. Hellebø understreker at de aller fleste ansatte arbeider samvittighetsfullt, de har stor omsorg og ansvarfølelse for beboerne.

Men ikke enestående sak

Samtidig i mars skreiv Agderposten om to tilfeller der ulike ansatte ved kommunale helseinstitusjoner uten samtykke har tatt og delt bilder av pasienter, blant annet på TikTok. Det ble først oppdaget av kolleger i fjor høst, deretter i år.

Da skandalen dukket opp i Kristiansand, googlet Hellebø temaet og fikk opp info om uheldig deling av bilder ved et sykehus i Stavanger. En kollega av henne vet at noe sånt også har skjedd i Bergen.

– Innfasing av ny teknologi skjer raskt. Dagens bruk av telefon, sosiale medier og deling av bilder er helt annerledes enn for en del år siden, sier Hellebø.

– I kjølvannet av skandalen vil vi i Kristiansand kommune bruke muligheten til å snakke sammen og gå gjennom rutinene våre. Anne Sofie Hellebø leder nå arbeidet med å utforske alternative løsninger og lage nye regler. Hun ønsker økt bevissthet om informasjonssikkerhet og personvern.

Jobben på privat mobil

– Må de ansatte bruke privat mobil på jobb? Kan vi bli tydeligere på at den må legges vekk?

«I første omgang repeterer vi regler både på personalmøter og i felles samlinger.»

Anne Sofie Hellebø,
kommunalsjef

De ansatte har hatt noen programmer med betydning for arbeidet på sine private mobiler. Det gjelder e-læring, Teams som en informasjonskanal, og jobbmail. Uten at ansatte har vært direkte pålagt å bruke privat mobil.

Nå sjekker kommunen om programmene kan flyttes over på tjenestetelefonen. Ifølge Hellebø tyder alt så langt på at ansatte kan logge seg inn der ved hjelp av brukernavn og passord.

Hun forteller at unntaket er sykepleiere som bestiller medisiner fra Norsk Medisinaldepot, de må benytte privat mobil med BankID.

Det blir sagt at ansatte trenger sin egen telefon tilgjengelig i tilfelle det for eksempel kommer henvendelser fra barnehagen om syke unge.

– Men alle kan jo nås via vakttelefonen på jobb, sier Hellebø.

Bare bruke tjenestemobil

På sykehjemmene finnes det allerede nok mobiler til de ansatte som arbeider samtidig. Hverdagen er ofte svært travel. Hellebø mener det er enda en begrunnelse for å legge private mobiler helt bort.

Hun synes det er et godt forslag at ansatte i arbeidstiden bare bruker tjenestemobil. Hvis alle har samme knall farge på dekslet, vil beboere, pårørende og kolleger slippe å lure på om den ansatte sitter og skroller på sin private

Uansett hvor hyggelig eller uskyldig en situasjon er, så kan vi ikke fotografere beboere som ikke har gitt samtykke, sier Anne Sofie Hellebø, kommunalsjef for omsorgs-senter i Kristiansand kommune.

Slik ser det ut på Terneveg omsorgssenter. Her er en korridor og hovedinngangen.

- Jeg liker ikke å bli fotografert. Det skal veie tyngst hvis jeg en dag kommer på omsorgshjem og de ansatte er usikre på om de kan ta bilder av meg, sier fylkeseldreombud Hanne Merethe Nøding.

«Essensen ligger i at vi må vise respekt for både personvern og det etiske aspektet.»

Hanne Merethe Nøding,
fylkeseldreombud i Agder

mobil. Da forstår de umiddelbart at det handler om arbeid.

Må repetere reglene

På Ternevig omsorgssenter, der den siktede er ansatt, har ledelsen forsøkt å finne ut om kolleger kan ha observert filming av beboere. Det har ikke dukket opp relevant informasjon.

Hellebø forteller at ansatte til en viss grad arbeider alene om nettene. Hun peker også på at det ikke er lett å si fra til en kollega, om hen bryter regler.

Foreløpig har ikke kommunen funnet ut at de må endre sine egne rutiner for opplæring. De har heller ikke noen grunn til å tro at der er en omfattende ukultur, verken på dette sykehjemmet eller andre.

Rundskriv fra Hdir

I fjor kom Helsedirektoratet med rundskrivet *Bilder, film- og lydopptak i helse- og omsorgstjenesten*. Det gir veiledning til helsepersonell. Hellebø sier at rundskrivet er kjent og tatt hensyn til i Kristiansand kommune.

De har samme regler for ansatte og besøkende om bilder og filmopptak på sykehjem. Nye pårørende får informasjonsskriv ved oppstart. Kommunen planlegger ytterligere oppslag i avdelingene.

– Når vi har et ekstra hyggelig måltid på et omsorgssenter, så tar vi kanskje et bilde der noen i bakgrunnen er gjenkjennbare,

uten at det er intensjonen. Disse personene eller deres pårørende har ikke gitt samtykke til fotografering. Da er det ikke tillatt å ta bildet, selv om situasjonen virker uskyldig, sier Hellebø.

– Den regelen ønsker jeg at vi skal få høyere opp i bevisstheten hos den enkelte ansatte.

Hva likte beboeren før?

Agder er det eneste fylket i landet som har eldreombud. «Verdens fineste jobb,» ifølge Hanne Merethe Nøding, som fikk stillingen for to år siden. Hun skal være en stemme for eldre og kjempe for deres rettigheter.

På ulike omsorgssenter har det for hyggens skyld vært delt filmer og bilder i nyhetsbrev og sosiale medier. Det har gitt pårørende et innblikk i hverdagen til beboerne. På forhånd skal ansatte ha hentet inn samtykke fra pasienter eller de pårørende til beboere med demenssykdom.

– Jeg tenker at vi alltid skal ta utgangspunkt i hva den enkelte beboer ville likt da hen var frisk. Hva har hen gitt uttrykk for? Og hvis vi er usikre, skal vi ikke dele, selv om vi har fått samtykke. Det er den gylne regelen, sier Nøding.

Hun mener den slags informasjon om beboere gjerne kan få oppmerksomhet under inntaks-samtaler.

Nøding understreker at det finnes mange måter å dele bilder på. Man kan vise en aktivitet uten at alle som er med på bildet trenger å kunne kjennes igjen. De som har vært mer reserverte, bør ikke plasseres fremst.

I demensgrupper har hun sett at det foregår diskusjoner knyttet til sykehjem eller aktivitetssenter som deler bilder av beboere uten å ha innhentet samtykke. I andre tilfeller har kanskje beboer eller pårørende uttrykt et samtykke, men de visste egentlig ikke hva de sa ja til.

Snakk om etikken!

Fylkeseldreombudet mener det er arbeidsgivers ansvar å tydeliggjøre hva som er brudd både på

Rundskriv fra Helsedirektoratet

Helsedirektoratet kom 03.02.25 med rundskrivet *Bilder, film- og lydopptak i helse- og omsorgstjenesten*.

Rundskrivet omhandler bilder, film- og lydopptak som ikke er ledd i tjenesteytingen.

Det som ligger bak rettsreglene som er styrende på dette området, er hensynet til personvern, ytringsfrihet, forsvarlige tjenester og arbeidsmiljø.

Kilde: Helsedirektoratet

- Trenger bare tjenestettelefon

Vi må forsterke grensen mellom arbeidstid og privatliv. Ikke alle vil like det, men jeg ønsker en felles rutine der vi legger den private mobilen vekk, sier avdelingsleder Monica Reinertsen.

taushetsplikt, helsepersonell-loven, personvern og etiske retningslinjer.

– Jeg tenker kommunen må ta en ordentlig gjennomgang på alle ansatte i helse- og omsorgstjenesten faktisk forstår reglene. Ledelsen bør se på egen opplæring og hvilke rutiner de har.

Det etiske rammeverket knyttet til å ta bilder og dele dem er ikke noe de ansatte bare kan informeres om når de starter opp. Det må bli snakket om. Etiske refleksjoner trenger å foregå kontinuerlig. Dette mener Nøding at kanskje er det viktigste læringsmomentet etter skandalen.

– Det er trist at bare en eller to kan ødelegge for mange. I mine møter med ansatte på omsorgssenter opplever jeg at de yter ekstremt gode tjenester. De utfører utrolig mye bra arbeid, sier Nøding.

– Dette er jeg opptatt av å fortelle om, for eldre i Agder må ikke bli preget av frykt. Kommunen trenger å legge en tydelig plan for hvordan gjenopprette tilliten.

Arbeidstid og fritid flyter

Det er et trekk ved tiden vi lever i at skillet mellom fritid og jobb stadig blir mer visket ut. Flytende grenser blir forsterket av at ansatte på omsorgssenter bruker privat mobil på jobb.

– På en arbeidsplass skal de ansatte få dekket det utstyret de trenger for å kunne utføre arbeidet sitt, sier Nøding.

På avdelingen har de cirka tolv tjenestemobiler og i tillegg fire telefoner til bruk om natten. Alle nye ansatte må lære å bruke dem. De som er på jobb, har hele tiden med seg en tjenestettelefon. Den blir brukt til samtaler med pårørende, leger og ulike instanser. Hele alarm-systemet er koblet til de telefonene. Hver gang en ansatt skal gå inn på et pasientrom, skanner hen tjenestemobilen på en brikke, som henger på veggen utenfor døren.

Når en ny person er ansatt, pleier det ikke ta lang tid før hen kan logge seg inn på tjenestettelefonen ved hjelp av brukernavn og passord.

– Det kan finnes løsninger for å få Outlook og Teams på denne. I arbeidstiden er det også mulig å holde seg oppdatert ved hjelp av PC-ene på vaktrommet, sier Monica Reinertsen, som er avdelingsleder på Ternevig omsorgssenter.

Grundig opplæring

Nye ansatte signerer digitalt på en arbeidskontrakt, de skal blant annet ha lest og forstått IT-reglementet, etiske regler og hva taushetsplikt innebærer. Rutinene er godt innarbeidet, ifølge Reinertsen, og alle ferske medarbeidere går gjennom faste opplæringspakker.

– I tillegg pleier jeg ha en samtale med den enkelte, der jeg gir oppmerksomhet til dette med bruk av privat mobil, bilder og beboernes sårbare situasjon.

Hun peker på at teknologien er fin når den virker. Men hver dag bruker ansatte vel mye tid på først å logge seg inn på sin egen jobbmail, deretter Ternevigs dokumentasjons-systemer, og til sist på alarmsystemet.

Iblant oppstår det utfordringer. Et eksempel er hvis en ansatt noen ganger har trykket feil passord på pc-en, da blir hen sperret ute, også fra telefonen.

Tjenestemobilene er dessuten store, tunge og har en tendens til å falle ut av lommene til de ansatte. Telefonene er i bruk hele døgnet, noe som fører til slitasje. Hvis problemer oppstår, forsøker Reinertsen å finne ut av det, neste skritt er å ringe til IT-avdelingen.

Monica Reinertsen er avdelingsleder på Ternevig omsorgssenter. Hun er positiv til en løsning der tjenestettelefonen skal være den eneste de ansatte bruker på jobb.

Får bedre tid

På mange arbeidsplasser får ansatte hver sin jobbmobil betalt av arbeidsgiver.

– Jeg ser ingen grunn til at noen av våre ansatte skal få det. De trenger ikke annet enn tjenestettelefonen, sier Reinertsen.

– På en egen jobbmobil ville de utenom arbeidstiden kunne gå inn på Teams og Outlook og svare på e-poster. I stedet ønsker jeg å forsterke grensen mellom arbeid og privatliv. Det er noe med å vise respekt for både fritid og arbeidstid, fortsetter hun.

Hvis avdelingen innfører husregler om å legge vekk privat telefon, tror hun det vil hjelpe de ansatte til ikke å være tilgjengelige hele tiden. Unntak kan i noen situasjoner være nødvendig, og det kan avklares med den enkelte.

Reinertsen tror ansatte vil kunne få en følelse av å ha bedre tid, både til å gjøre jobben sin overfor beboerne, og til å snakke med kolleger.

Her anbefaler hun også kommunen å ta en gjennomgang: Hva trenger helsepersonell for å kunne utføre sine oppgaver i dagens system, der mye skal loggføres?

En ny avtale mellom KS og arbeidstakere gir kommunalt ansatte rett på arbeidsklær. Så hvorfor ikke betale for det verktøyet en mobiltelefon er, når ansatte trenger den.

- Jeg mener de med høye stillingsprosenten bør ha sin egen jobbtelefon. Det må sees i sammenheng med hvor nødvendig den

er for å utføre arbeidsoppgaver.

En mulighet er også, ifølge Nøding, at arbeidsgiver gir kompensasjon hvis arbeidstaker bruker privat mobil. For ansatte i lave stillingsprosenten og midlertidig arbeidskraft, som studenter, kan tjenestetelefon på avdelingen være godt nok.

Uansett så mener Hanne Merethe Nøding at noe må markere hva som er tjenstemobiler. Hun har for lengst tatt til orde for å gå til innkjøp av fargerike deksler i én farge. ●●●

Relevant i straffeloven

Hvilke lover er relevante og kan være brutt i en sak som denne?

- Den mest aktuelle er straffeloven § 267 a første ledd, som gjelder deling av krenkende bilder, videoer og lydopptak, sier politiadvokat og påtaleansvarlig i saken, Pernille Aamodt.

Siden den aktuelle saken er under etterforskning, ønsker ikke Aamodt å kommentere hvordan grunnlaget er utformet, det vil si hva personen konkret er siktet for å ha gjort. Lovteksten lyder slik: «Med bot eller fengsel inntil ett år straffes den som uberettiget gjør tilgjengelig for en annen bilde, film eller lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter, for eksempel av noens seksuelliv eller intime kroppsdeler, noen som utsettes for vold eller andre ydmykkelser, eller noen som befinner seg i en svært sårbar eller utsatt situasjon.»

Andre bestemmelser som kan være aktuelle, avhengig av de konkrete omstendighetene i saken, er straffeloven § 266 om hensynsløs adferd og straffeloven § 267 om krenkelse av privatlivets fred.

- Deksel med sterke farger var et forslag fra oss

Hovedtillitsvalgt for Delta i Kristiansand støtter et klarere skille på telefonene.

TEKST: ANN BEATE GRASDALEN

I kjølvannet av bildedelings-skandalen i Kristiansand innkalte kommunalsjef Anne Sofie Hellebø de hovedtillitsvalgte til et møte. Evelyn Heldal var til stede. Hun er en av Deltas hovedtillitsvalgte i kommunen.

Der ble det diskutert hvordan bruken av private mobiler kan avgrenses i arbeidstiden. Det var da en av de tillitsvalgte foreslo å ha egne deksler på telefonene som brukes i tjenesten.

- Da ser du forskjellen på jobb og privat, fordi jobbtelefon har sterke farger, sier Heldal, som støttet ideen.

- Man er jo på jobb. Man skal serve beboerne som er der, og ikke være opptatt av egen telefon, sier hun.

Under møtet diskuterte de dagens praksis der private telefoner brukes i arbeidstiden for å logge inn på jobberelaterte programmer som Teams. Heldal støtter også begrensningene som Kristiansand kommune nå ønsker å innføre på bruken av private mobiltelefoner til dette formålet.

Men om det betyr at den private mobilen må legges igjen i garderoben, eller om den kan være i lomma, det ønsker hun ikke å uttale seg om nå.

Trengs tydeligere grenser

Hendelsen i Kristiansand har løftet deling av jobberelaterte bilder opp på agendaen. Forbundsleder Trond Ellefsen i Delta mener det trengs tydelige grenser og regler for hva

man som helsepersonell kan dele av jobbhverdagen.

Han vil ikke si noe om denne saken spesielt, og uttaler seg generelt om utfordringene med bruk av privat mobil i den kommunale helse- og omsorgstjenesten

- I en tid der bruk av sosiale medier og deling av bilder er blitt en stor del av manges hverdag, er det viktig å diskutere yrkesetikk og ha et bevisst forhold til hvordan telefonen skal brukes av de ansatte når de er på jobb, sier Trond Ellefsen.

Han anbefaler å bruke Helseagarbeiderforbundets yrkesetiske retningslinjer som utgangspunkt

for hvordan man bør oppføre seg i rollen som fagperson.

- Regelverket er tydelig på at brukere skal møtes med respekt og ydmykhet. Den etiske grunnholdningen skal være preget av medmenneskelighet, menneskeverd og likeverd, sier han.